

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry

Toimintasuunnitelma vuodelle 2005

1. Yleistä
2. Kustannustoiminta ja myynti
  - 2.1 Kustannustoiminta
  - 2.2 Myynti- ja välitystoiminta
  - 2.3 Tähdet ja avaruus
  - 2.4 Kuva-arkisto
3. Koulutus- ja valistustoiminta
  - 3.1 Planetaario
  - 3.2 Kurssit
  - 3.3 Esitelmät
  - 3.4 Kirjasto
  - 3.5 Tähtitorni ja tähtinäytökset
  - 3.6 Yleisötapahtumat
  - 3.7 Ursan koulupalvelu
  - 3.8 Tiedotus
4. Nuorisotoiminta
  - 4.1 Tähtikerho ja harrastusryhmät
  - 4.2 Leirit ja retket
  - 4.3 Nuorisotoimikunta
5. Harrastustoiminta
  - 5.1 Jaostot
  - 5.2 Palkinnot ja apurahat
  - 5.3 Cygnus
  - 5.4 Ursa Minor
  - 5.5 Aikuisten kerho
  - 5.6 Ursan Etelä-Suomen havaintokeskus
6. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin
  - 6.1 Tähtiyhdistykset
  - 6.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät
  - 6.3 Kansainväliset yhteydet
7. Järjestötoiminta
  - 7.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut
  - 7.2 Yhdistyksen kokoukset
  - 7.3 Hallitus
  - 7.4 Toimisto ja henkilöstö
  - 7.5 Talous ja varainhankinta

1. Yleistä

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry:n tarkoituksena on tarjota jäsenilleen ja yleisölle selkeä ja nykyaikainen käsitys maailmankaikkeudesta sekä edistää tähtitieteen ja lähialojen harrastusta, kouluopetusta ja aikuiskasvatusta. Vuosi 2005 on Ursan 84. toimintavuosi. Käyttöön otettava Artjärven Tähtikallion observatorio lisää ursalaisten harrastusmahdollisuuksia, ja tornin käyttömahdollisuuksista tiedotetaan jäsenistölle laajalti.

2. Kustannustoiminta ja myynti

2.1 Kustannustoiminta

Ursan julkaisemat tähtitieteeseen, muihin luonnontieteisiin sekä tähtiharrastukseen liittyvät kirjat ovat merkittävä ja näkyvä osa Ursaa. Ursa jatkaa kustannustoimintaa.

2.2 Myynti- ja välitystoiminta

Tuotevalikoimassa ovat kirjojen lisäksi lehtitilaukset ja tähtikartat. Julisteiden ja diasarjojen myynti on pienentynyt ja saatavuus heikentynyt, niitä pyritään kuitenkin pitämään mahdollisuuksien mukaan saatavissa. Omien kustanteiden ohella myös ulkomaisten tuotteiden välitystä jatketaan edelleen. Osa välitystuotteista on jatkuvasti myynnissä, osa hankitaan yhteistilauksina.

Ursa myy tuotteitaan pääasiassa postitse. Käteismyyntiä on toimistossa ja tähtitornilla sekä yhdistyksen tapahtumissa ja messuilla. Merkittävien ulkopuolinen myyntikanava ovat kirjakaupat, huomattava osa Ursan kustantamista kirjoista myydään niiden kautta.

Edullisten mutta hyvälaatuisten havaintovälineiden kysyntä on jatkunut, ja Ursa tarjoaa harrastajille kohtuullista valikoimaa kaukoputkia ja kiikareita.

2.3 Tähdet ja avaruus

Lehti ilmestyy vuoden aikana normaaliin tapaan seitsemän kertaa. Kokotavoite on vähintään 68 sivua kussakin numerossa (vuosikerrassa 476 sivua). Lehti kuuluu yhdistyksen vuosijäsenten jäsenetuihin.

Vakinaisille yhdistyksen jäsenille tilausmaksu on 21 €, muilta 33 €.

2.4 Kuva-arkisto

Kuva-arkisto toimii Ursan oman julkaisutoiminnan ja tiedevalistuksen tukena. Lisäksi kuva-arkisto vuokraa kuvia tiedotusvälineille. Arkiston kuvissa pääpaino on kotimaisten kuvaajien korkealaatuisissa taivaanilmiöiden kuvissa. Kuvien välitystä digitaalisessa muodossa Kuvaario Oy:n kautta jatketaan.

3. Koulutus- ja valistustoiminta

3.1 Planetaario

Planetaarionäytöksiä pidetään pääasiassa pääkaupunkiseudun kouluissa ja päiväkodeissa mutta myös erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Starlab-planetaariota vuokrataan kouluille edullisesti ja opettajia koulutetaan tarpeen mukaan planetaarion itsenäiseen käyttöön. Planetaarion varustusta ja toimintaa kehitetään.

3.2 Kurssit

Ursa järjestää vuoden aikana noin 10 kurssia. Vakiintuneita ovat sekä kevät- että syyskaudella järjestettävät tähtitaivas- ja kaukoputkikurssit sekä yleissivistävä tähtitieteen kurssi. Kurssseja järjestetään myös tilauksesta.

Uusia kurssinpitäjiä pyritään rekrytoimaan ja vakiokurssien materiaalipakettien kehittämistä jatketaan. Kurssimateriaalia siirretään saataville myös verkkoon.

3.3 Esitelmät

Ursa järjestää esitelmää kevät- ja syyskausina kerran kuukaudessa Tieteiden talolla tai muussa keskeisessä paikassa Helsingissä. Lisäksi esitelmää järjestetään Tähtipäivien ja muiden yleisötapahtumien yhteydessä.

3.4 Kirjasto

Kirjastossa on luettavissa useita tähtitieteellisiä lehtiä pohjoismaista, muualta Euroopasta, Yhdysvalloista, Kanadasta ja Australiasta. Myös kotimaisten tähtiharrastusyhdistysten lehdet ovat luettavissa. Lainattavissa on suuri määrä tähtitieteen erilaisia osa-alueita ja lähitieteitä käsitteleviä kirjoja, diasarjoja, video- ja äänikasetteja sekä CD-ROM- ja DVD-levyjä. Vuoden alussa noin 6 800 nimikkeestä noin 5 450 on lainattavissa. Vuoden aikana hankittaneen noin sata nimikettä. Jäsenten toiveet hankittavista teoksista otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon.

Lehtiä ja kausijulkaisuja sidotetaan tarpeen mukaan. Jäsenistölle välitetään lainoja myös postitse. Kirjasto on avoinna maanantaisin ja torstaisin kello 16 - 20 heinäkuuta lukuun ottamatta. Kirjastosta voi lainata julkaisuja myös toimiston aukioloaikoina. Muiden tieteellisten ja kunnallisten kirjastojen kanssa tehdään yhteistyötä. Ursa on Suomen kirjastoseuran jäsen.

3.5 Tähtitorni ja tähtinäytökset

Tähtinäytöksiä järjestetään 15.1.–15.3. ja 15.10.–15.12. klo 19–21 tiistaista sunnuntaihin. Aurinkonäytöksiä järjestetään 15.3.–15.6. sekä 1.8.–30.9. sunnuntaisin klo 13–15. Lisäksi näytöksiä järjestetään erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Koululais- ja muut ryhmät voivat myös tilata yksityisnäytöksiä. Kaikki näytökset järjestetään vain selkeällä säällä. Ursan jäsenillä on näytöksiin vapaa pääsy.

Näytännöt pidetään harrastajavoimin. Näyttäjryhmä kokoontuu vuoden aikana vähintään kaksi kertaa ja kehittää näytöksen sisältöä. Tornin teknisestä ylläpidosta vastaa torninhoitaja. Tornin laitteistoja uusittiin merkittävästi v. 2004. Rakennuksen osalta korjausrappaus ja kupolin maalaus pyritään tekemään v. 2005.

3.6 Yleisötapahtumat

Tähtipäivät järjestetään 8.–10.4. yhteistyössä Warkauden Kassiopeian kanssa. Viikonloppu-tapahtumassa esitellään tähtiharrastusta ja -tiedettä. Tilaisuuden ohjelmassa on muun muassa esitelmää, harrastusnäyttely ja planetaarionäytöksiä. Syksyllä järjestetään tähtitieteellisten yhdistysten yhteinen tapahtuma, valtakunnallinen tähtiharrastusviikko, jonka ohjelmassa on muun muassa tähtinäytöksiä yleisölle. Ursa koordinoi harrastusviikon tiedotusta ja suunnittelua Ursa osallistuu myös ulkopuolisten järjestäjien yleisötapahtumiin, messuille ja näyttelyihin, muun muassa alkuvuonna Tieteellisten seurain valtuuskunnan järjestämille Tieteen päiville. Toimistolla järjestetään perinteiset joulumyyjäiset.

3.7 Ursan koulupalvelu

Kouluille ja päiväkodeille lainataan materiaalipaketteja, jotka sisältävät kirjoja, tähtikarttoja, dioja ja muuta opetusmateriaalia. Paketteja ja niiden tueksi laadittua www-sivustoa kehitetään ja markkinoidaan. Kouluille ja päiväkodeille on varattu lainattavaksi myös kolme kaukoputkea. Ursasta noudettaessa pakettien ja kaukoputkien lainaaminen on ilmaista, postilainoista veloitetaan posti- ja käsittelykulut. Koulupalvelun materiaalikustannukset pyritään kattamaan apurahoin.

3.8 Tiedotus

Ursan toiminnasta ja tähtitieteen uutisista tiedotetaan Tähdet ja avaruus -lehdessä, www-sivuilla ja sähköpostilistoilla. Lisäksi tarpeen mukaan lähetetään lehdistötiedotteita. Yleisön ja tiedotusvälineiden taivaanilmiöitä koskeviin tiedusteluihin vastataan puhelimitse ja sähköpostitse. Verkkosivuja uudistetaan jäsenistöä ja yleisöä entistä paremmin palveleviksi.

4. Nuorisotoiminta

4.1 Tähtikerho ja harrastusryhmät

Nuorisotoiminnassa pyritään tukemaan lasten ja nuorten kiinnostusta luonnontieteisiin ja erityisesti tähtitieteeseen. Lasten ja nuorten tähtikerhon sekä harrastajien ryhmät kokoontuvat pääsääntöisesti kerran viikossa. Tähtikerhossa on viisi ryhmää, nuorimmat kerholaiset ovat leikki-ikäisiä mutta suurin osa koululaisia. Nuorten havaintoryhmä Kissansilmä kokoontuu pääsääntöisesti pari kertaa kuussa pääkaupunkiseudulla havainnoimaan taivasta jossain mahdollisimman pimeässä paikassa sekä järjestää havaintotapahtumia erikoisten taivaanilmiöiden sattuessa kohdalle (pimennykset yms.).

Nuorisotoiminnan käytössä on omat kerhotilat osoitteessa Castreninkatu 8, 00530 Helsinki. Kerhojen ja harrastusryhmien kokoontumisen lisäksi tiloissa on mahdollista rakentaa kaukoputkia. Tilaa varustetaan edelleen monipuoliseen harrastuskäyttöön.

4.2 Leirit ja retket

Elokuussa pidetään koululaisille valtakunnallinen Tähtileiri ja hiihtolomalla 3 - 4 vuorokauden pituinen talvileiri. Leirien teemat liittyvät tähtiharrastukseen ja luonnontieteisiin. Lisäksi järjestetään viikonloppuretkiä Ursan havaintokeskukseen Artjärvelle.

4.3 Nuorisotoimikunta

Nuorisotoimikunta Orion on kerho-ohjaajien ryhmä, joka suunnittelee ja järjestää Ursan nuorisotoimintaa. Toimintaa koordinoi Ursan toiminta- ja tiedotussuunnittelija.

Nuorisotoiminnan ohjaajien ensiapu- ja ohjaajakoulutusta täydennetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on mm. kaikilta ohjaajilta EA1 -ensiapukurssin suorittaminen.

5. Harrastustoiminta

5.1. Jaostot

Ursan 13 jaostoa ja kaksi harrastusryhmää organisoivat alansa havainto- ja harrastustoimintaa sekä opastavat alaansa liittyvissä kysymyksissä. Jaostot tiedottavat toiminnastaan ja havainnoistaan enimmäkseen Ursa Minor -lehdessä, verkkosivuilla ja sähköpostilistoilla. Tähtihäly-järjestelmällä tiedotetaan matkapuhelimiin taivaalla näkyvistä odottamattomista ja lyhytkestoisista ilmiöistä. Jaostot kokoontuvat ja esittelevät toimintaansa Cygnus-kesätapahtumassa, tähtipäivillä sekä omissa erikoistapahtumisissaan. Jaostojen toimintaa kehittää ja koordinoi nelihenkinen toimikunta, jonka jäsenistä puolet vaihdetaan vuosittain.

Jaostojen tarkemmat toimintasuunnitelmat ovat liitteessä 1.

5.2 Palkinnot ja apurahat

Ursa palkitsee ansioituneita tähtiharrastajia Stella Arcti -palkinnolla tähtipäivillä. Lisäksi jaetaan harrastusapurahoja yleisesti tähtiharrastusta edistäviin projekteihin.

5.3. Cygnus

Cygnus 2005 -kesätapahtuma järjestetään 21. - 24. 7. Lapualla. Tapahtuma kokoaa tähtitieteen harrastajat suunnittelemaan yhteistä toimintaa ja raportoimaan kuluneen kauden havainnoista.

5.4. Ursa Minor

Jaostojen tiedotuskanava Ursa Minor -lehti ilmestyy vuoden aikana kuudesti. Lehden aineiston toimittavat jaostojen vetäjät ja jaostojen nimittämät toimittajat. Lehden kokoamisesta, painatuksesta ja postituksesta vastaa päätoimittaja.

Ursa Minor jaetaan ilmaiseksi jaostojen aktiivijäsenille ja Ursan hallitukselle. Sitä toimitetaan vapaakappaleina myös tähtiharrastusyhdistyksille ja ulkomaisille yhteistyökumppaneille. Lehden painos on noin 250 kappaletta. Tilaushinta on 10 €.

5.5 Aikuisten kerho

Aikuisten kerho kokoontuu kesäkuukausia lukuun ottamatta tavallisesti kahden viikon välein. Kokoontumisissa keskustellaan erilaisista ajankohtaisista tähtiharrastajaa kiinnostavista aiheista joko kutsutun asiantuntijan johdolla tai kerholaisten omien alustusten pohjalta. Vierailukäyntejä pyritään tekemään 1-2 kertaa sekä kevät- että syyskaudella.

5.6 Ursan Etelä-Suomen havaintokeskus

Artjärven kuntaan vuosien 2002–2004 aikana rakennettua havaintokeskusta viimeistellään alkuvuodesta. Työt tehdään enimmäkseen talkootöinä.

Tähtitornin käyttöä ja tilojen varaamista harjoitellaan vuoden aikana. Laitteistojen käyttökoulutusta järjestetään ryhmille. Pienehköjä harrastustapahtumia voidaan järjestää. Vuoden aikana parannellaan keskuksen käyttörutiineja, hallinnointia ja ylläpitoa.

Havaintokeskuksen rahoittamiseen ovat osallistuneet Ursan lisäksi EU:n aluekehitysrahasto, valtio ja Artjärven kunta.

6. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin

6.1 Tähtiyhdistykset

Yhteyksiä Suomen muihin tähtiyhdistyksiin kehitetään. Ursa ylläpitää Suomen tähtiyhdistysten henkilö- ja osoitetietojen luetteloa internetissä. Suomen tähtiyhdistyksiä tuetaan lähettämällä niille uutuskirjoja sekä Tähdet ja avaruus- ja Ursa Minor -lehtiä. Lisäksi niille tarjotaan maksuttomia Internet-palveluita Ursan palvelimesta. Tähtiyhdistykset voivat ilmoittaa maksutta toiminnastaan Ursan Tähdet ja avaruus -lehdessä, ja Ursa välittää toimintatietoja myös Ylen teksti-tv:lle. Ursa koordinoi tähtiyhdistysten yhteisiä tapahtumia, kuten Tähtiharrastusviikkoa ja Tähtipäiviä.

6.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät

Ursa tekee yhteistyötä yliopistojen ja tieteellisten seurojen kanssa; Ursa on Tieteellisten seurain valtuuskunnan aktiivinen jäsen. Esitelmiä ja kursseja järjestetään Opintotoiminnan Keskusliiton kanssa. Lisäksi Ursa on Suomen kustannusyhdistyksen, Suomen Tiedekustantajien sekä Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultin jäsen. Ursa on myös Suomen tähtitieteilijäseuran kannatusjäsen.

6.3 Kansainväliset yhteydet

Kansainvälisiä yhteyksiä pyritään ylläpitämään ja kehittämään. Suuri osa yhteistyöstä tapahtuu havaintojaostojen kautta. Yhteydenpito muodostuu henkilökohtaisista kontakteista sekä aineiston ja julkaisujen vaihdosta. Ursa tai sen toimihenkilöt ovat mukana mm. seuraavissa kansainvälisissä järjestöissä: Nordic Planetary Association, International Planetarium Society, the British Interplanetary Society, the British Astronomical Association, the Royal Astronomical Society of Canada, the International Occultation Timing Association ja European Association for Astronomy Education (EAAE). Toimihenkilöt osallistuvat tarvittaessa järjestöjen kokouksiin. Myös Ursan kirjastolla on laajat kansainväliset yhteydet, vaihtojulkaisuja on noin 20.

7. Järjestötoiminta

7.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut

Ursan jäsenmäärä on yli 11 000 henkeä ja se kasvaa edelleen. Jäsenmaksut ovat vuonna 2005 seuraavat: alle 18-vuotiaat 23 €, 18 vuotta täyttäneet 31 € perhejäsenet 9 €, yhteisöt 31 € ja kannatusjäsenet 70 €.

7.2 Yhdistyksen kokoukset

Ursan sääntömääräinen kevätkokous pidetään maaliskuussa ja syyskokous loka-marraskuussa. Kokoukset järjestetään kuukausiesitelmien yhteydessä.

7.3 Hallitus

Ursan hallitus kokoontuu noin kahdeksan kertaa. Säännöllisten kokousten ohella hallitus järjestää tarpeen mukaan ylimääräisiä suunnittelutilaisuuksia. Hallituksen toiminnassa korostetaan hallituksen valvontatehtävää. Vastuuta asioiden valmistelusta jaetaan työryhmille sekä toimihenkilöille.

7.4 Toimisto ja henkilöstö

Ursan kokopäiväisen vakituisen henkilöstön määrä on kuusi henkeä. Esimiehenä toimii toimitusjohtaja. Henkilöstön määrää, työtehtäviä ja työnjakoa kehitetään tarpeen mukaan. Siviilipalvelusmiehiä ja osa-aikaista henkilökuntaa käytetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan.

Ursan toimisto, kirjasto ja kirjamyynti sijaitsevat osoitteessa Raatimiehenkatu 3 A 2, 00140 Hki, Tähdet ja avaruus -lehden toimitus sijaitsee osoitteessa Humalistonkatu 3 B 50, 00250 Hki, Ursan kerhotilat ovat osoitteessa Castreninkatu 8, 00530 Hki. Toimistolle pyritään hankkimaan sopivimmat toimitilat.

7.5 Talous ja varainhankinta

Ursan talous pohjautuu lähinnä jäsenmaksuihin sekä kustannus- ja välitystoiminnan tuottoihin. Lisärahoitusta saadakse Ursan apurahoja ja avustuksia, erityisesti erikoisprojekteihin ja -hankintoihin. Suurimmat menoerät koostuvat jäsenlehdestä, kirjojen painatuskuluista, palkoista ja toimitilojen vuokrista.

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry
Raatimiehenkatu 3 A 2
00140 Helsinki

puh. (09) 6840 400
ursa@ursa.fi
www.ursa.fi